

Date: 25th October-2025

**INTERDISIPLINAR YONDASHUVLAR HUQUQ TA'LIMIDA: HUQUQNING
BOSHQA FANLAR BILAN BOG'LIQLIGI**

Qarshiyeva Uljonoy Shokir qizi

Qashqadaryo yuridik texnikumi o'qituvchisi

ukarshieva2516@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu ilmiy maqolada interdisiplinar yondashuvlar hamda uning huquq ta'limiga ta'siri haqida fikr va mulohazalar keltirilgan.

Kalit so'zlar. Ta'lim tizimi, interdisiplinar yondashuvlar, jarayon, konsepsiya, muammo, bilim.

Mamlakatimizda ta'lim tizimini tubdan takomillashtirish, zamonaviy pedagogik yondashuvlarni joriy etish orqali yosh avlodning bilim va kompetensiyalarini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyevning quyidagi so'zlari bu borada chuqur ma'no kasb etadi: "Eng katta boylik — bu aqlzakovat va ilm. Eng katta meros — bu yaxshi tarbiya. Eng katta qashshoqlik — bu bilimsizlikdir." Ushbu fikrlar bugungi ta'lim jarayonida har bir o'qituvchi va pedagog oldida turgan eng muhim vazifalarni belgilab beradi.

Interdisiplinar yondashuvlar (inglizcha: interdisciplinary approaches) — bu bir nechta fan sohalarining bilimlari, usullari va konsepsiyalarini birlashtirib, bitta muammoni yechishga qaratilgan yondashuvdir.

Oddiy qilib aytganda: Interdisiplinar yondashuv — bu bir nechta fanlar birgalikda ishlaydigan yondashuv. Ya'ni, muammoni faqat bitta fan nuqtai nazaridan emas, balki turli fanlar nuqtai nazaridan ko'rib chiqishdir.

XXI asr ta'lim tizimi oldida turgan dolzarb vazifalardan biri o'quvchilarda ko'nikma va bilimlarni har tomonlama shakllantirishdir. Shuning uchun, ta'minlash zamonaviy ta'limda fanlararo integratsiya muhim yo'nalish hisoblanadi. Fanlararo ta'lim deganda turli fanlarni birlashtirib o'qitish tushuniladi yagona dars tizimi. Ushbu yondashuv chuqurroq, mantiqiy va kengroq fikrlash qobiliyatlarini shakllantiradi talabalarga, va muammolarni turli tomonlardan tahlil qilish imkoniyatini beradi. Xalqaro tajribaga ko'ra, ko'plab davlatlar bir joriy etish orqali muvaffaqiyatga erishgan ta'limga fanlararo yondashuv. Huquqiy ta'limga fanlararo yondashuv - bu boshqa fanlar kurslarini o'z ichiga olgan huquqni o'qitish jarayoni. Huquqshunos talabalar uchun huquqiy masalalar bo'yicha to'liq dunyoqarashni yaxshilash uchun fanlararo kurs juda muhimdir. Fanlararo yondashuv samarali huquqiy xulosalarni yaratadi.

Fanlararo yondashuvlar tobora ko'proq e'tirof etilmoqda. Huquqiy tadqiqotlarda qimmatli bo'lib, ko'proq narsaga imkon beradi. An'anaviy huquqiy tadqiqot usullari muhim bo'lsa-da, ko'pincha huquqning ko'p qirrali xususiyatini to'liq qamrab olmaydi. Bu bo'shliq qiziqishning ortishiga olib keldi. Huquqiy tahlillar va natijalarni boyitish uchun boshqa fanlar, xususan, ijtimoiy fanlar va aniq fanlar haqidagi tushunchalarni birlashtirish kerak bo'ladi.

Date: 25th October-2025

Bular qonunlar jamiyatga qanday ta'sir qilishini va o'z navbatida jamiyat qanday o'zgarishini tushunishga yordam beradi, huquqiy rivojlanishga ta'sir qiladi.

Interdisiplinar yondashuvlar huquq ta'limida — bu huquq fanini boshqa fanlar (masalan, siyosatshunoslik, iqtisodiyot, sotsiologiya, tarix, psixologiya va boshqalar) bilan bog'liq holda o'qitish va o'rganish demakdir. Ya'ni, huquqiy masalalarni faqat qonun normalari orqali emas, balki ijtimoiy, siyosiy, iqtisodiy va madaniy omillar bilan birgalikda tahlil qilishdir.

Huquq — bu jamiyatning barcha sohalari bilan uzviy bog'liq tizim. Shu sababli, huquqni to'liq anglash uchun faqat yuridik bilim emas, balki boshqa fanlarning nazariyalari va usullarini ham qo'llash zarur.

Huquq ta'limida qo'llaniladigan asosiy interdisiplinar yo'nalishlar:

Huquq + Siyosatshunoslik (politologiya): (Masalan, konstitutsion huquqni siyosiy tizimlar bilan bog'lab o'rganish).

Huquq + Iqtisodiyot: Bozor iqtisodiyoti va huquqiy tartibot o'rtasidagi munosabat.

Soliq, mulk, shartnoma huquqining iqtisodiy asoslari. (Masalan, "Huquq va iqtisodiyot" fanida huquq normalarining iqtisodiy oqibatlarini o'rganiladi.)

Huquq + Sotsiologiya: Qonunlar jamiyatda qanday qabul qilinadi va tatbiq etiladi?

Huquqiy ong va huquqiy madaniyat darajasi qanday shakllanadi? (Bu yondashuv "huquq sotsiologiyasi" fanining asosidir.)

Huquq + Tarix: Qonunlarning tarixiy rivojlanishini o'rganish. Tarixiy tajribadan bugungi huquq tizimi uchun xulosa chiqarish. (Masalan, Rim huquqi yoki o'zbek huquqiy an'analari tarixini o'rganish.)

Huquq + Psixologiya: Sud jarayonida ishtirokchilarning psixologik holati. Jinoyatchilikning psixologik sabablari. (Bu "huquqiy psixologiya" yo'nalishida o'rganiladi.)

Interdisiplinar yondashuvning maqsadi huquq ta'limida:

- Talabalarda kompleks fikrlash va tahlil qilish ko'nikmalarini shakllantirish;
- Huquqni real ijtimoiy hodisa sifatida tushunishga yordam berish;
- Amaliy yondashuvni kuchaytirish (ya'ni, nazariy bilimni hayotiy holatlarga tatbiq etish);
- Yuridik ta'limni zamonaviy global talablar darajasiga olib chiqish.

Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, boshqa fanlar va huquq fanining integratsiyasi sezilarli darajada yaxshilanadi. Ushbu fanlararo yondashuv tadqiqotchilarga yangi yutuqlarga ega bo'lish imkonini beradi, huquqiy masalalarning murakkabligini yanada samaraliroq qilib, yanada boy tahlillar va mustahkamroq bo'lishiga olib keladi. Shunday qilib, huquq va boshqa fanlar huquqiy jarayonni boyitishda muhim ahamiyatga ega, shu jumladan, talqin qilish va ijro etish, shuningdek qaror qabul qilish jarayonini takomillashtiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. К.Д. Ушинский. Танланган педагогик асарлар. – Тошкент: Ўздавнашр, 1959.- 49-бет.

Date: 25thOctober-2025

2. Sugapriya S, Law and related disciplines: An interdisciplinary approach International Journal of Law www.lawjournals.org ISSN: 2455-2194 Received: 07-09-2024, Accepted: 08-10-2024, Published: 23-10-2024 Volume 10, Issue 5, 2024, Page No. 167-171
3. Unggul Sagena, Haziq Idris Interdisciplinary Approaches in Legal Studies: Combining Social Science and Data Science Rechtsnormen Journal of Law| Research Papers
4. Integrating interdisciplinary approaches in legal education: a study on enhancing problem-solving, innovation, and comprehensive legal understanding
Original Research Published: 07 April 2025 (2025) Cite this article

